

יד יצחק בן-צבי

יד יצחק בן-צבי

תאגיד לפי חוק יד יצחק בן-צבי (התשכ"ט-1969)

קול קורא לקבלת מלגת מחקר בנושא: ציבורים בעולם בעלי זיקה לעם היהודי

1. רקע:

1.1 לצד הקהילות היהודיות הממוסדות והמוכרות, התקיימו מאז ומתמיד גם ציבורים נוספים, בעלי זיקה מסוימת לעם היהודי ולישראל. עם ציבורים אלה נמנים בין היתר מי שיצאו מן העם היהודי מכורח או מרצון, ומי שמבקשים להתקרב ולעיתים אף להצטרף אליו, מתוך בחירה.

1.2 עד להקמת מדינת ישראל הייתה התופעה שולית באופן יחסי, הן מבחינה מספרית והן בנראות. אולם בעשורים האחרונים, ניכרת צמיחה משמעותית ונראית לעין. בני האנוסים באי מיורקה ובעיירה בלמונטה, האנוסים ה"אדומים" במזרח אירופה, בני המנשה בהודו, הלמבה בדרום אפריקה, הם רק דוגמאות אחדות מתוך מספר הולך ורב של ציבורים, המביעים קרבה והזדהות לעם היהודי ולמדינת ישראל.

1.3 הנשיא השני של מדינת ישראל, יצחק בן-צבי, פעל וחקר בנושא זה, פרסם ספר בשם "נדחי ישראל" ואף עמד בקשר עם חלק מקבוצות אלה. אף על פי כן, זהו נושא שזכה עד כה למחקר מועט מאוד, והמידע המצוי בידנו כיום על אודות קבוצות אלה עודנו דל ובחלקו אף בלתי מבוסס. נדרשת עבודה רחבת היקף של איסוף מידע ומחקר אמין, שתאפשר לייצר תמונה ברורה מבחינה מספרית ואיכותית בנוגע לציבורים אלה.

1.4 על מנת לענות על צרכים אלה הוקם בשנת 2024 מרכז חקר נדחי ישראל (להלן: מחנ"י) במסגרת מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח.

1.5 במטרה לעודד מחקר בתחום זה, יעניק מחנ"י בשנת 2025 עד עשר מלגות בסך של עד 40,000 ₪ כל אחת, לחוקרים שיקדישו מזמנם למחקר מיפוי של קהילות בעלות זיקה לעם היהודי, במדינה אחת (או בחלק ממנה באם מדובר

יד יצחק בן-צבי

במדינה גדולה ומרובת קהילות), במטרה לחבר מסמך או מאמר, המפרט ומסכם את הנתונים והמסקנות שעלו במחקר.

1.6 מחקר המיפוי יהיה מקיף, ויכלול פירוט של קבוצות וקהילות (באם קיימות) בעלות זיקה במדינה הנחקרת, על פי חלוקה גיאוגרפית ליישובים, ובמידת הצורך בתוך יישובים. המחקר יביא באמצעות שילוב של ביקורי שטח, שיח עם בני קבוצות אלה ומידע מחקרי ככל שקיים, נתונים כמותיים ואיכותניים שיאספו על ידי החוקר בנוגע לקבוצות, למאפייניהן ולאופי הפעילות הקהילתית שלהן (אם קיימת). כן תובא סקירת ספרות מחקרית הנוגעת לאותה הקבוצה, ככל שהיא קיימת.

1.7 המחקר יושלם בתוך שנה ממועד קבלת הודעה על בחירה בהצעת המועמד. במקרים מיוחדים תאושר הארכה אחת, של לכל היותר שישה חודשים נוספים, עד השלמת המחקר.

2. תנאים להגשת מועמדות לקבלת המלגה:

2.1 על מגישי המועמדות להיות בעלי תואר שני ומעלה, ממוסד להשכלה גבוהה בישראל או בעולם, המוכר בדין באחד התחומים הבאים: היסטוריה, אנתרופולוגיה, סוציולוגיה מדעי הדתות ו/או תחומים משיקים.

3. הגשת המועמדות:

3.1 הגשת מועמדות לקבלת מלגה תהיה באמצעות קישור לטופס ייעודי, "מלגת מחקר בנושא ציבורים בעולם בעלי זיקה לעם היהודי" באתר יד בן צבי:

<https://ybz.org.il>

3.2 הטופס מפרט את כל המסמכים והמידע שיש להגיש לטובת בקשת המלגה.

3.3 את הטופס והמסמכים יש להגיש עד ליום כ"ד באלול התשפ"ה (17 בספטמבר 2025)

3.4 לכל מידע נוסף בנוגע לקול קורא זה, ניתן לפנות אל גב' שולי סררו באמצעות דוא"ל mbz@ybz.org.il

4. בחירת הצעות המחקר:

יד יצחק בן-צבי

- 4.1 את הצעות המחקר שיתקבלו תבחן ועדה אשר תורכב מחוקרים ואנשי ציבור (להלן: "הוועדה")
- 4.2 הוועדה תהא רשאית לפסול הצעות מחקר חסרות, ולחילופין תהא רשאית לבקש השלמות מידע להצעה במידה ותראה זאת לנכון. הוועדה תדון רק בבקשות המלוות בכל המסמכים הנדרשים.
- 4.3 הוועדה תהא רשאית להפעיל שיקול דעת מלא בבחירת הצעות המחקר אשר יקבלו מלגה, ובכלל זאת תהא רשאית להתרשם מנתונים כגון ניסיון המועמד, מקוריות ו/או חיוניות ו/או מידת ההשפעה של הצעת החקר, וכן הלאה.
- 4.4 הוועדה תבחר בהצעות המחקר שתמצאנה מתאימות למימון, ותהא רשאית לבחור כמות פחותה מ-10 הצעות מחקר.
- 4.5 רשימת מקבלי המלגות תתפרסם ביום י"א בחשוון התשפ"ו (2 נובמבר 2025).
- 4.6 חלוקת המלגות תיערך בטקס חגיגי שיתקיים ביד יצחק בן-צבי בירושלים.
- 4.7 מקבלי המלגה יחתמו על הסכם עם יד יצחק בן-צבי המפרט את תנאי מימוש המלגה.
- 4.8 תשלום המלגה ייעשה בשני שלבים:
 - 4.8.1 4.8.1 תשלום ראשון – מקדמה בסך מחצית מסכום המלגה עד 20,000 (עשרים אלף) ש"ח בתוך 30 ימים ממועד בחירת הצעת המחקר.
 - 4.8.2 4.8.2 תשלום שני – יתרת סכום המלגה בסך עד 20,000 (עשרים אלף) ש"ח בתוך 30 ימים ממועד אישור המסמך המחקרי המלא שיוגש.
5. המחקר:
 - 5.1 5.1 לאחר אישור המלגות, ישתתפו המלגאים בסדנת הכנה ייעודית מטעם יד יצחק בן צבי, ויכינו במסגרתה פרוטוקול מחקר שיאושר על ידי מחנ"י.
 - 5.2 5.2 במהלך המחקר יוכלו המלגאים לעמוד בקשר עם מלווה אקדמי מטעם מחנ"י בכל עניין מדעי וביצועי הקשור למחקרם ובמידת הצורך הוא יוכל להפנותם להתייעץ עם חוקרים אחרים הבקיאיים בתחומים שבחרו המלגאים.

יד יצחק בן-צבי

5.3 המלגאים יגישו דוח התקדמות מחקרם לאחר שישה חודשים מתחילת המחקר. במידה ויקבלו הארכה למועד סיום המחקר, יגישו דוח התקדמות נוסף שנה מתחילת המחקר. אי הגשת הדוח או הגשת דוח לא מספק, עלולים להביא להפסקת המלגה.

5.4 בסיום תקופת המחקר, יציגו המלגאים את מחקריהם במסגרת ערב מיוחד שיוקדש לנושא זה ביד בן צבי.

5.5 מחנ"י שומר בידיו זכות סירוב ראשונה לפרסום מאמר שיתקבל בסיום המחקר.

*קול קורא זה מנוסח בלשון זכר אך מתייחס הן לחוקרים והן לחוקרות.

להגשת מועמדות למלגה יש ללחוץ על הלינק הבא:

[/https://ybz.org.il/scholarship/groups-with-affinities](https://ybz.org.il/scholarship/groups-with-affinities)

